

WIJ SPRAKEN MET :

De beroemste vrouwelijke organist JEANNE DEMESSIEUX

Het ligt in de bedoeling in deze rubriek enige aandacht te wijden aan bekende concertorganisten en componisten. In de meeste gevallen zal volstaan worden met een kort interview waarin enkele bijzonderheden van de behandelde persoon naar voren gebracht zullen worden. Veelal komen eerst interessante dingen aan het licht wanneer men persoonlijk met een musicus in contact getreden is. De nodige moeite zal gedaan worden het terrein zo breed mogelijk af te zoeken en veel wetenswaardig te brengen.

Ze is nog jong deze Française. Evenwel heeft zij reeds een hoogtepunt in haar roemrijke carrière bereikt. Van jongs af aan heeft Jeanne Demessieux gezwoegd om tot op deze trap van de kunstenaarsladder te mogen komen. Haar spel is een lust voor de ogen. Haar techniek is fameus.

Daarenboven concerteert zij steeds uit het hoofd en wordt de registratie door haarzelf verzorgd. Wie enige kennis van orgels heeft weet hoe moeilijk het is, vooral op orgels uit vroeger eeuwen n.l. die met mechanische tractuur, de registers op het aangewezen ogenblik te openen zodat de juiste klankcombinatie verkregen wordt. Meestal laat een concertgever zich dan door één of soms zelfs twee helpers bedienen. Doch Jeanne Demessieux presteert het om na een korte voorbereiding een tot in de finesses juist beeld van de registratiemogelijkheden in haar op te nemen. Omdat ze de werken die zij ten beste geeft door en door kent kan ze al haar aandacht op het registreren concentreren. Op een concert wil ze dan ook nooit gebruik maken van haar geboden hulp in deze.

Jeanne Demessieux is een van de weinigen die het beroep van concertorganist uitoefenen. Hoewel ze sedert haar twaalfde jaar verbonden is aan de Heilige Geest Kerk te Parijs treft men haar meestentijds op concertreis aan. Niet alleen in haar geboorteland doch ook in vele andere landen trad zij voor het voetlicht. We noemen slechts Duitsland, Spanje, Portugal, Z.-Afrika, Zwitserland, Engeland, België, Nederland, Denemarken en Zweden. Vorig jaar maakte zij haar debuut in de Ver. Staten, het land waar haar leermeester Marcel Dupré niet minder dan twaalf maal de oceaan voor overstak. Op een promenadeconcert in de Royal Hall te Londen, waar zij met orkest de orgelconcerten van Händel vertolkte, waren niet minder dan 5000 personen getuigen van haar spel.

Op vele internationale festivals nam zij een belangrijke plaats in tussen de uitvoerende kunstenaars. Zo in Edinburg, Aix en Provence, Salzburg, Wenen en Canterbury.

Te Haarlem trad zij op als jurylid van het Internationaal Orgelconcours 1951.

Jeanne Demessieux is in 1921 te Montpellier geboren alwaar ze ook haar eerste muziekonderricht ontving. Al gauw werd zij naar Parijs gezonden om haar studie te voltooien aan het Nationale Conservatorium. Hier sleepte ze verschillende eerste prijzen in de wacht : voor harmonie, contrapunt en fuga, piano, orgel en improvisatie. Haar orgelleraar was de beroemde Marcel Dupré, die al spoedig van haar kon getuigen dat ze zowel qua muzikaliteit als technische vaardigheid als zijn gelijke beschouwd kon worden. Ook op compositiegebied weet ze haar leermeester te evenaren.

Haar debuut maakte Jeanne Demessieux in de Parijse Concertzaal Pleyel, waar ze in het winterseizoen 1946-47 twaalf historische recitals gaf. Het gehele oeuvre van Mendelssohn, Liszt, Franck, Widor, Vierne, Dupré en andere componisten uit de hedendaagse Franse School werd door haar het Parijse muziekminnend publiek voorgezet. Een ongelooflijke prestatie : niet minder dan anderhalfduizend bladzijden muziek had zij daarvoor uit het hoofd geleerd. Op al deze concerten konden de aanwezigen nog genieten van haar meesterlijke improvisaties. We menen dat Dupré wel 's-werelds vermaardste improvisator is. Zijn leerlingen beschouwen deze tak der muziek terecht als een ware kunst. Onder zijn pupillen bevinden zich vele vrouwelijke. En dat zijn geen leerlingen die voor tijdverdrijf enige lessen nemen, of de stand van de familie hoog moeten houden. Neen, meerdere onder haar zijn vooraanstaande organisten geworden en zijn benoemd aan belangrijke kerken. Dit kan in Frankrijk; daar is

het mogelijk voor een vrouw de orgelbank ener kerk te bezetten. Zo kennen we Rolande Falcinelli als de organiste van de Sacré Coeur te Parijs.

Jeanne Demessieux bevindt zich dikwijls in België. In 1952 werd zij benoemd tot lerares aan het Koninklijk Conservatorium te Luik.

Verschillende composities zijn van haar hand verschenen waarvan ons inziens het « Gedicht voor orgel en orkest » een voorname plaats in de muziekliteratuur inneemt.

Tenslotte zij nog vermeld dat Jeanne Demessieux vele gramfoonplaten op haar naam heeft staan. Enige ervan bespreken wij reeds in ons tijdschrift.

Na een concert in Nederland konden wij haar even spreken. Ze bleek op doorreis te zijn van Engeland en Ierland naar Frankrijk. Wij vroegen haar waar zij in Engeland gespeeld had.

« In Londen bespeelde ik het orgel van de All Souls Church en in Edinburgh speelde ik voor de zesde maal in de McEwen Hall ». « Ook concerteerde ik in Aberdeen en in een paar plaatsen in Wales : Bredaford, Rhyl en St. Asaph ».

« En in Ierland » ?

« In Dublin gaf ik een interpretatiecursus onder auspiciën van het Ministerie ».

« Gaat U nu in Frankrijk ook concerten geven » ?

« Alleen in Orleans en later nog in Aix en Provence. In Augustus hoop ik naar Duitsland te gaan. In Ottobeuren staat een prachtig orgel ».

« Kunt U deze concertreizen nu combineren met Uw leraarschap in Luik » ?

JEANNE DEMESSIEUX. Parijs.

« Jazeker, ik geef daar één dag per week les aan 8 leerlingen, doch ik kan de dagen zelf kiezen ».

« Mogen wij U tenslotte iets vragen over de componisten die U het liefst speelt »

« Natuurlijk zie ik graag de noten van Bach, Franck, Händel en Widor voor me, doch van de moderne componisten houd ik toch van Messiaen het meest ».

WIJ SPRAKEN MET :

Jean Collot

In de week van Pasen kwam de organist van de kerken St. Michel en St. Gertrude te Brussel naar Nederland om daar twee concerten te geven. Bussum en Den Haag waren de plaatsen waar welwillende organisten hun orgelbank voor een uurtje aan deze Belg afstonden.

Het was voor Jean Collot eigenlijk een vacantiereisje. Hij was nog nooit in Nederland geweest en nu kwam hij er met zijn vrouw en zoon een weekje doorbrengen.

Voor het concert dat hij op Zondagmiddag 25 April in de St. Jacobuskerk in Den Haag gaf, mochten wij een ogenblik met hem van gedach-

te wisselen o.a. over orgelproblemen die hem na aan het hart bleken te liggen. Alvorens daartoe over te gaan wilden wij nader met hem kennis maken.

« Nu Nederland volstroomt met buitenlanders om er een korte vakantie door te brengen en o.m. van de bloembollen te genieten, komt U toch deels met andere bedoelingen. Het is, menen wij, de eerste maal dat U in Nederland concerteert. Op Uw programma zagen we werken van Bach, Händel, Buxtehude en verder de Belgen Flor Peeters, Joseph Jongen, Gabriël Verschraegen en Uzelf. In welke relatie staat U met deze drie landgenoten van U ? »